

18 januari 2021

Geachte Raad,

Hierbij dien ik een klacht in over de Groene Amsterdammer vanwege het artikel "Nederlandse MH17-activist blijkt schaakstuk voor Russische inlichtingendienst" ¹ Met dat 'schaakstuk' bedoelt De Groene onderzoeksjournalist Max van der Werff die samen met tv-journaliste Yana Yerlashova een documentaire heeft gemaakt, getiteld "MH17 - Call for Justice" ² Ze hebben hun samenwerking de naam Bonanza Media gegeven. Ikzelf was betrokken bij Bonanza Media vanwege het verslag dat ik uitbracht over de MH17-rechtszaak. Ik schreef er in totaal twaalf artikelen over ³ Ook zijn op de website vertrouwelijke documenten gepubliceerd van het Joint Investigation Team, dat het strafrechtelijk onderzoek leidt naar de toedracht van de MH17-ramp.

De Groene schreef het artikel over Bonanza Media naar aanleiding van een publicatie van Bellingcat, die verscheen in november 2020 ⁴

Mijn klacht over het artikel van De Groene is vierledig:

1. De Groene schrijft dat Bonanza Media een "spil" is in een "desinformatiecampagne van de Russische inlichtingendienst GROe". Dit is een smadelijke bewering, die nergens hard wordt gemaakt. Nergens in het artikel noemt De Groene een voorbeeld van desinformatie (= opzettelijke verspreiding van onjuiste informatie) in de producties van Bonanza Media. Ook in het artikel van Bellingcat, waar de Groene naar verwijst, worden hiervoor geen enkel bewijs aangevoerd. Toch brengt De Groene het alsof het een feit betreft.

Niet alleen leveren De Groene en Bellingcat geen enkel voorbeeld van desinformatie die verspreid zou zijn door Bonanza Media. De producties van Bonanza Media worden op geen enkele manier inhoudelijk besproken. Men speelt op de man en niet op de bal. En eigenlijk doet De Groene hier dus zelf waar het Bonanza Media van beschuldigt: Ze verspreidt desinformatie.

¹ <https://www.groene.nl/artikel/nederlandse-mh17-activist-blijkt-schaakstuk-voor-russische-inlichtingendienst>

² https://www.youtube.com/watch?v=wkDWwYk4-Ho&feature=emb_title

³ <https://www.bonanzamedia.com/articles/>

⁴ <https://www.bellingcat.com/news/uk-and-europe/2020/11/12/the-grus-mh17-disinformation-operations-part-1-the-bonanza-media-project/>

2. In het artikel van De Groene staat de zin: "Dat Russische spionnen zo vergaand invloed hebben op wat activisten en burgerjournalisten schrijven is een uniek voorbeeld van inmenging in Nederland."

Aangezien ik de enige publicist was op de website van Bonanza Media en mijn naam genoemd wordt in dezelfde alinea - is duidelijk wie hier bedoeld wordt. Russische spionnen zouden dus volgens De Groene "vergaand invloed" hebben op wat ik schreef op Bonanza Media. Ook hier geldt: De Groene voert geen enkel bewijs aan voor haar claim. Zij verwijst simpelweg naar het artikel van Bellingcat. Maar leest u het artikel van Bellingcat er maar op na: Het staat er niet, en ook niet in andere bewoordingen.

De enige bewering die Bellingcat doet over een artikel van mij is dat het voor publicatie is voorgelegd aan een Russische spion via Yerlashova - en dat er voor publicatie veranderingen zijn aangebracht in de tekst. Bellingcat trekt hieruit, zoals gezegd, niet de conclusie dat Russische spionnen invloed hebben uitgeoefend op wat ik heb geschreven, laat staan 'vergaand invloed'. Bellingcat stelt enkel de vraag of dit is gebeurd. De Groene brengt het echter als een feit: "Russische spionnen hebben vergaand invloed op wat activisten en burgerjournalisten schrijven."

Overigens ben ik van mening dat Bellingcat op geen enkele manier heeft bewezen dat een of meer artikelen van mij voor publicatie zijn voorgelegd aan een GROe-officier. Ik leg dit uit in het artikel dat ik begin dit jaar publiceerde op de Amerikaanse website The Grayzone: "Bellingcat disrupts MH17 trial in The Netherlands" ⁵. Zie in dit artikel de paragraaf "Articles co-written by the GRU". Dat Bellingcat naar mijn mening geen enkel bewijs heeft geleverd voor haar claim dat artikelen van mij voor publicatie zijn voorgelegd aan een Russische inlichtingenofficier, staat overigens los van mijn klacht over De Groene zoals omschreven in de twee paragrafen hierboven.

3. Mikpunt van De Groene zijn vooral de andere twee betrokkenen bij Bonanza Media: Yerlashova en Van der Werff. Het is schandelijk dat De Groene personen besmeurt die zoveel hebben betekend voor de waarheidsvinding over MH17, met name Van der Werff. Anders dan de auteurs van De Groene, die zelf geen enkele bijdrage hieraan hebben geleverd, hebben Van der Werff en Yerlashova eigen onderzoek gedaan in het rampgebied. Van der Werff is twee keer urenlang geïnterviewd door het JIT over zijn bevindingen. De verslagen hiervan zijn opgenomen in het procesdossier van het OM. De advocaten van de verdachte willen

⁵ <https://thegrayzone.com/2021/01/02/bellingcat-disrupts-mh17-trial-netherlands/>

hem dan ook oproepen als getuige. Ook filmmateriaal van Yerlashova is opgenomen in het procesdossier van het OM.

Door de ongefundeerde beschuldigingen aan het adres van Van der Werff en Yerlashova beschadigt De Groene ook indirect mij. Wie mijn naam googlet, krijg nu als zoekresultaat een artikel met de titel: "Nederlandse MH17 activist blijkt schaaakstuk voor Russische inlichtingendienst" en artikelen van andere media, waaronder Villa Media en Follow The Money, die de lezing van De Groene over het Bellingcat-onderzoek hebben overgenomen in plaats van verslag uit te brengen van de lezing die Bellingcat zelf geeft.

De Groene noemt Van der Werff "een Nederlandse burgerjournalist die jarenlang desinformatie verspreidde over de MH17-ramp". Echter, nergens noemt De Groene een voorbeeld van desinformatie die Van der Werff jarenlang zou hebben verspreid. Er is mij ook geen enkel voorbeeld bekend van desinformatie verspreid door Van der Werff.

Verder schrijft De Groene over Van der Werff: "Nu blijkt dat deze Nederlander, die zijn tijd verdeelt tussen Nederland en de Filipijnen, het afgelopen jaar handelde in opdracht van de Russische militaire inlichtingendienst GROe." Ook voor deze claim voert De Groene geen enkel bewijs aan. Dat bewijs is er ook niet. Leest u het artikel van Bellingcat er maar op na. Bellingcat beweert nergens dat Van der Werff in opdracht handelde van de GROe. Bellingcat beweert zelfs niet eens dat Van der Werff contact onderhield met de GROe. Bellingcat zag zich door alle commotie genoodzaakt dit te benadrukken op Twitter ⁶

Voorts schrijft De Groene: "Terwijl al snel bleek dat het Van der Werff zelf was die tijdens zijn reizen door de Donbas-regio zelf rommelde door nepbewijs te creëren en te publiceren." Ook voor deze lasterlijke bewering voert De Groene geen enkel bewijs aan in het artikel

Zoals gezegd: Andere media hebben deze laster overgenomen van De Groene, verwijzend naar De Groene, en kennelijk zonder het Bellingcat-artikel te hebben gelezen. De NOS heeft niettemin gerectificeerd, uit eigener beweging, dus zonder dat één van ons hierom verzocht had. De kop boven het NOS-artikel luidde eerst: "Bellingcat: Nederlandse MH17-blogger wordt aangestuurd vanuit Rusland".

De NOS heeft deze kop vervangen door de feitelijk juiste kop: "Bellingcat: Nederlandse MH17-blogger in verband gebracht met Russische inlichtingendienst"

Het artikel van de NOS ⁷ is verder zoals een degelijk journalistiek artikel hoort te zijn: een getrouwe weergave van de feiten.

⁶ <https://twitter.com/EliotHiggins/status/1326857205568724992>

⁷ <https://nos.nl/artikel/2356280-bellingcat-nederlandse-mh17-blogger-in-verband-gebracht-met-russische-inlichtingendienst.html>

Behalve over Van der Werff kletst De Groene ook over Yerlashova maar wat aan. "Yerlashova heeft voor het oprichten van Bonanza haar vaste baan bij de Russische staatszender Russia Today (RT) opgezegd," men de beide heren te weten. Ze maken deze bewering op geen enkele manier hard. Dat kunnen ze ook niet omdat het niet waar is. Ook beweren ze dat Yerlashova in haar tijd als reporter bij RT wrakstukken heeft verplaatst rond de rampplek, met het doel "aan te tonen hoe slordig de officiële onderzoekers waren geweest". Nergens in het artikel maken de auteurs deze claim hard.

In haar reactie op mijn rectificatieverzoek schreef hoofdredactrice Xandra Schutte mij dat de beschuldigingen jegens Van der Werff en Yerlashova onderbouwd zijn in een eerder artikel in De Groene ⁸ en dat hiernaar ook verwezen wordt in het gewraakte artikel.

Inderdaad beweert De Groene ook in "Het MH17-complot" dat Van der Werff "rommelde door nepbewijs te creëren". Ter ondersteuning van die bewering schrijft De Groene dat Van der Werff expres op een verkeerde plek is gaan staan voor het opnemen van een video, om zo te bewijzen dat de fotograaf van de roemruchte Buk-pluimfoto die foto helemaal niet had kunnen nemen vanaf die locatie. Dit is echter een zeer misleidende voorstelling van zaken. In een artikel op Business Insider ⁹ staat dat de fotograaf die de rookpluim vastlegde van de Buk-raket deze waarnam vanaf het dak van zijn appartement. In artikelen op de Letse website Meduza ¹⁰ en in de Britse krant Daily Mail ¹¹ verklaarde de fotograaf daarna de Buk-rookpluimfoto's te hebben gemaakt staande op het dak van het appartementencomplex. Daar is Van der Werff dan ook gaan staan om een video op te nemen. Hij heeft met die video aangetoond dat de foto's niet genomen konden zijn vanuit die locatie. Dat bleek ook later. De fotograaf paste zijn verklaring aan. Daniel Romein van Bellingcat verklaarde in mei 2015 op Twitter dat de fotograaf de foto's had genomen vanaf het balkon van zijn appartement. ¹²

Kortom: Waar Van der Werff dus juist heeft bijgedragen aan de

⁸ <https://www.groene.nl/artikel/het-mh17-complot>

⁹ <https://www.businessinsider.com/donetsk-resident-speaks-about-malaysia-airlines-crash-2014-7?IR=T>

¹⁰ <https://meduza.io/feature/2015/03/17/sled-nad-torezom>

¹¹ <https://www.dailymail.co.uk/news/article-3006066/MoS-s-vital-clue-hunt-shot-MH17-Investigators-believe-missile-vapour-trail-photo-points-blame-Russia.html>

¹² Romein heeft zijn tweets inmiddels afgeschermd. Zie daarom voor een bespreking van de tweets van Romein en andere informatie betreffende de verklaringen van de rookpluim-fotograaf de pdf "The trail that wasn't a launch plume" van MH17-onderzoeker Hector Reban: <https://hectorreban.files.wordpress.com/2015/09/plume-a-reconstruction8.pdf>

waarheidsvinding omtrent de Buk-rookpluimfoto, beschuldigt De Groene hem van desinformatie.

Ook over Yerlashova's betrokkenheid bij MH17 wordt een misleidende voorstelling van zaken gegeven in het artikel "Het MH17-complot", waarin volgens mevrouw Schutte onderbouwd wordt dat Yerlashova in "haar tijd als reporter bij RT wrakstukken heeft verplaatst rond de rampplek, om aan te tonen hoe slordig de officiële onderzoekers waren geweest." Yerlashova maakte voor RT een documentaire over MH17 in 2015, een jaar na de ramp¹³. Er lagen toen in het rampgebied nog talloze wrakstukken. Journalisten vanuit de hele wereld hebben daarover gerapporteerd, ook Nederlandse journalisten onder wie Harald Doornbos. Uiteindelijk is slechts 30 procent van de wrakstukken geborgen, meldde de verdediging in de MH17-rechtszaak op 22 juni 2020. De wrakstukken die Yerlashova in haar reportage belichtte zijn via de lokale autoriteiten overgedragen aan de Veiligheidsraad DSB, die ze in dankbaarheid heeft aangenomen en heeft overgebracht naar Nederland. Er is geen spoor van bewijs dat Yerlashova iets heeft verplaatst, en zelfs als ze dat al had gedaan, dan had dat niks uitgemaakt voor de waarheidsvinding. In de documentaire is te zien dat lokale bewoners haar naar diverse plekken leidden, waar nog overblijfselen van het vliegtuig te vinden waren, onder wie een jongeman die wrakstukken langs de weg had zien liggen. Dat de burgemeester deze nog niet eerder nog niet had zien liggen, zegt helemaal niks. Boeren die hun land omploegden, troffen toentertijd nog geregeld wrakstukken. Die legden ze dan langs de kant van de weg of ze brachten deze naar het gemeentehuis.

En waaruit blijkt dat Yerlashova wilde aantonen "hoe slordig de officiële onderzoekers waren geweest"? Het blijkt helemaal nergens uit. Yerlashova geeft hierover in haar documentaire geen waardeoordeel. Ze toont gewoon dat er nog heel veel wrakstukken lagen. Zoals gezegd: Ook andere journalisten, onder wie Nederlanders, hebben dit gedaan.

4. Er is mij en ook Yerlashova geen enkele vorm van wederhoor aangeboden door De Groene. Wederhoor zou mij "tevergeefs" aangeboden zijn door Bellingcat, schrijft De Groene. Ik bestrijd dit. Maar oordeelt u zelf. Bellingcat schrijft in haar artikel over Bonanza Media: "Eric van de Beek declined to answer any of our questions for this research." Bellingcat verwijst hiervoor naar een discussie op Twitter. Kijkt u die discussie er maar op na.¹⁴ Bellingcat stelt mij geen vragen over de inhoud van hun onderzoek. Bellingcat-onderzoeker Pieter van Huis

¹³ https://www.youtube.com/watch?v=D_7dlG7qPio&feature=youtu.be

¹⁴ <https://twitter.com/hspvn/status/1314161116231200768>

vraagt mij alleen of ik wil reageren op een artikel waarin mijn naam wordt genoemd. Ik antwoord op die vraag dat ik geen artikel heb gezien. De tweets die Van Huis daar vervolgens achteraan heeft gestuurd heb ik niet gezien, want u weet hoe het werkt op Twitter als je, zoals ik, veel volgers hebt: het gros van alle tweets ontsnapt aan je aandacht. Willen mensen verzekerd zijn van je aandacht en hebben ze een privékwestie met je te bespreken dan sturen ze je een DM. Ook is het - voor zover ik weet - in de journalistiek nog altijd een goede gewoonte mensen wederhoor te bieden door ze telefonisch of via de e-mail te benaderen. Zo ben ik het althans gewend.

Mocht uw Raad van mening zijn dat mij wel degelijk wederhoor is geboden door Bellingcat, dan lijkt het mij dat dit De Groene niet ontsloeg van de plicht mij wederhoor te bieden voor het artikel van De Groene. Zeker gezien hetgeen De Groene mij, Van der Werff en Yerlashova ten laste heeft gelegd. Dat is namelijk nogal wat. De Groene zet ons weg als verspreiders van desinformatie en pionnen van een Russische geheime dienst. Dat zijn zware beschuldigingen, die bovendien politieke gevolgen hebben gekregen. Er brak paniek uit in de Tweede Kamer. Sjoerd Sjoerdsma van D66 sprak van een Nederlander die in opdracht van een Russische inlichtingendienst de MH17 rechtszaak ondermijnt en riep het kabinet op maatregelen te treffen ¹⁵ De VVD-kamerleden Sven Koopmans en Jeroen van Wijngaarden vroegen minister Fred Grapperhaus om een strafbaarheidsstelling van Nederlanders die buitenlandse inlichtingendiensten helpen met de verspreiding van desinformatie ¹⁶

Tot zover mijn klacht over het artikel van De Groene. Ik verzoek de Raad bij de beoordeling van de klacht de volgende zaken mee te wegen:

1. De deelnemers aan het Bonanza Media project hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de waarheidsvinding omtrent MH17, zoals hierboven uiteengezet. Dit in tegenstelling tot Van der Noordaa en Van de Ven.

2. Er is moed voor nodig om in Nederland het officiële verhaal over MH17 in twijfel te trekken. Waar normaal gesproken journalisten worden

¹⁵ <https://twitter.com/swsjoerdsma/status/1326896678536945664>

¹⁶

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/12/16/antwoorden-kamervragen-over-het-artikel-the-grus-mh17-disinformation-operations-part-1-the-bonanza-media-project>

toegejuicht als die hun waakhondfunctie uitoefenen, lopen zij in het geval van MH17 het risico te worden beschuldigd van het zaaien van twijfel, complotdenken en het verspreiden van Russische narratieven. Voor de goede orde: Noch Van der Werff, noch Yerlashova, noch ondergetekende hebben ooit beweerd dat MH17 op een andere manier is neergehaald dan met een door Rusland geleverde Buk-raket. Wij hebben nooit een alternatief scenario verdedigd. Het enige wat wij hebben gedaan is het officiële narratief kritisch bevragen en verslag uitbrengen van de MH17-rechtszaak.

3. Het artikel in De Groene heeft geleid tot onnodige onrust in de Tweede Kamer. Het heeft ook geleid tot geschokte reacties bij familie, vrienden en kennissen. Ik heb zelfs te maken gekregen met anonieme personen die mij uitmaakten voor landverrader en verwensingen naar het hoofd slingerden. Het artikel heeft ook commotie teweeg gebracht bij de NVJ. "Ik schrik enorm van deze bevindingen" tekende De Groene op uit de mond van secretaris Thomas Bruning. Hij zei te overwegen Van der Werff te royeren als lid van de NVJ. Bruning heeft inmiddels aan Van der Werff laten weten geen bewijs te hebben gezien van "moedwillig samenspannen" met een Russische geheime dienst.

3. Neemt u alstublieft ook in overweging hetgeen ik schrijf in mijn artikel "Bellingcat disrupts MH17 trial in The Netherlands" ¹⁷ Bellingcat is waarschijnlijk in het echt niet de organisatie waar deze in Nederland voor wordt aangezien. Ze zijn misschien zelf wel waar ze Bonanza Media van hebben beschuldigd: een door een buitenlandse geheime dienst aangestuurde organisatie. Zij worden gefinancierd door de NED, die op haar beurt wordt gefinancierd door de Amerikaanse overheid. De informatie van Bellingcat is vaak ook niet open source. Hoe komen zij bijvoorbeeld aan paspoortgegevens van geheim agenten? Is het mogelijk dergelijke zorgvuldig afgeschermd informatie te verkrijgen zonder de medewerking van een concurrerende inlichtingendienst?

4. Neemt u s.v.p. ook in overweging dat het niet voor het eerst is dat beide auteurs ernstig in de fout gaan. Van der Noordaa beschuldigde mij in 2018 van door Rusland gefinancierde reisjes, hetgeen een valse beschuldiging was omdat ik maar één keer in mijn leven in de Russische Federatie ben geweest en ik mijn reis en verblijf volledig uit eigen zak heb betaald. Van der Noordaa heeft uiteindelijk onder druk van anderen op Twitter zijn excuses aangeboden aan mij. ¹⁸ En zoals u weet ging Van

¹⁷ <https://thegrayzone.com/2021/01/02/bellingcat-disrupts-mh17-trial-netherlands/>

¹⁸ <https://twitter.com/g900ap/status/978253080654503937>

der Noordaa eerder ook al in de fout met zijn beschuldiging aan het adres van Van der Werff. Die zou volgens hem hebben samengewerkt met "terroristen". Uw Raad heeft hem daarover op de vingers getikt.¹⁹

In 2018 publiceerden Van der Noordaa en Van de Ven het artikel "Hoe Russische trollen inspelen op Westerse angsten"²⁰ Iedereen, ook uw Raad, kan met eigen ogen vaststellen dat dit artikel gebaseerd is op een grove leugen. De centrale stelling van het artikel is dat Russische trollen "zich actief bemoeien met voor Nederland relevante onderwerpen zoals de MH17-ramp (...) door het opstoken van de politieke flanken, wat in Nederland vrijwel alleen maar neerkomt op steun aan alternatief-rechts en de PVV". Ze noemen geen enkel voorbeeld van zo'n tweet. Er is in de dataset van 'Russische trollentweets' waar de heren zich op zeggen te baseren dan ook geen enkele Nederlandstalige tweet te vinden met de hashtag #MH17, op twee retweets na van een tweet van de Volkskrant (!)²¹ Het ANP wijdde een persbericht aan dit nepnieuws van De Groene, waarna tal van media het klakkeloos overnamen.

Factchecker, MH17-publicist en Bellingcat-aficionado Marcel van den Berg wijdde een kritische bespreking aan het artikel²², die een breed lezerspubliek kreeg nadat GeenStijl er een publicatie aan had gewijd²³ Van der Werff en ik hebben ieder afzonderlijk de hoofdredactie van De Groene aangesproken op dit overduidelijke staaltje van desinformatie (= bewuste verspreiding van onjuiste informatie). Maar het artikel staat nog steeds ongewijzigd online, en kennelijk heeft de hoofdredactie ook geen disciplinerende maatregelen getroffen. Van der Noordaa en Van de Ven hebben hun leven niet gebeterd. Van zelfreinigend vermogen lijkt bij De Groene geen sprake te zijn. Hopelijk zal het oordeel van de Raad hier verandering in brengen.

Mevrouw Schutte is mij op geen enkele manier tegemoet gekomen. Er is niks gerectificeerd en er zijn geen excuses aangeboden.

Hoogachtend,

Eric van de Beek

¹⁹ <https://www.villamedia.nl/artikel/raad-tikt-journalist-op-de-vingers-vanwege-journalistiek-onzorgvuldige-tweet>

²⁰ <https://www.groene.nl/artikel/hoe-russische-trollen-inspelen-op-westerse-angsten>

²¹ https://russiatweets.com/tweet-search?terms=mh17+&language=Dutch®ion=&start_date=&end_date=

²² <http://www.whathappenedtoflightmh17.com/russische-trollen-in-nederland-hoe-de-groene-amsterdammer-haar-lezers-op-het-verkeerde-been-zette/>

²³ <https://www.geenstijl.nl/5144807/kan-iemand-de-broek-van-die-jongens-omhoog-trekken/>